

Wyrok z dnia 6 października 2005 r.

II PK 65/05

Użyte w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) sformułowanie "od czwartego roku pracy" dotyczy nie tylko pracy nauczycielskiej, ale całego stażu pracy, jeśli tylko mieści się on w ramach wynikających z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli (Dz.U. Nr 29, poz. 160 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Maria Tyszczel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 października 2005 r. sprawy z powództwa Tadeusza T. przeciwko Zespołowi Edukacyjnemu B. w T. o zapłatę i ustalenie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu z dnia 22 grudnia 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2004 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu, po rozpoznaniu apelacji pozwanego Zespołu Edukacyjnego „B.” w T., zmienił pkt IV zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu z dnia 29 września 2004 r. [...] i nie obciążył powoda Tadeusza T. kosztami postępowania w części oddalającej powództwo, oddalając apelację w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda dochodzony dodatek za wysługę lat, wskazany szczegółowo w orzeczeniu.

W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przejął jako własne ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu w pierwszej instancji i podzielił ich prawną kwalifikację. W dniu 25 października 1999 r. pomiędzy powodem Tadeuszem T. a Zasadniczą Szkołą Budowlaną „B.” w T. zawarta została umowa o pracę na czas

określony na okres od dnia 25 października 1999 r. do dnia 31 sierpnia 2001 r. Na jej podstawie powód miał wykonywać pracę nauczyciela w wymiarze 10,5 godzin tygodniowo. Zawarcie umowy na czas nieokreślony, mimo istnienia takiej potrzeby nie było możliwe, gdyż powód nie posiadał uprawnień pedagogicznych.

W dniu 31 marca 2000 r. powód ukończył kurs pedagogiczny i z dniem 6 kwietnia 2000 r. uzyskał w wyniku zmiany ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) status nauczyciela kontraktowego. W dniu 1 września 2000 r. między stronami doszło do zawarcia porozumienia, wskutek czego treść dotychczasowego stosunku pracy uległa zmianie. Poza podwyższeniem wynagrodzenia zasadniczego, przyznano powodowi prawo do dodatku stażowego oraz motywacyjnego. Zmieniono także czas trwania umowy, przekształcając ją w umowę zawartą na czas nieokreślony, a w dniu 12 sierpnia 2001 r. nadano powodowi stopień nauczyciela mianowanego. Do dnia 25 października 1999 r. dotychczasowy staż powoda wynosił 15 lat, 8 miesięcy i 5 dni.

W ocenie Sądu Okręgowego, powód nabył z mocy prawa w dniu 25 października 1999 r., na podstawie art. 33 ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie zasad wynagradzania nauczycieli (Dz.U. Nr 29, poz. 160), prawo do dodatku za wysługę lat, albowiem zgodnie z wskazanym przepisem rozporządzenia, do okresów pracy wymaganych do nabycia prawa do dodatku za staż pracy zaliczono okresy pracy wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć (czasu pracy). Powyższy pogląd nie stoi w sprzeczności z zasadą, iż art. 33 Karty Nauczyciela stanowi samodzielną podstawę do nabycia przez nauczyciela prawa do dodatku za wysługę lat, albowiem ustawowa delegacja, zawarta w tym przepisie, określiła szczególne przypadki zaliczania okresów zatrudnienia, uprawniających do dodatków za staż pracy. Trafne jest zatem stanowisko, że ustawowe sformułowanie zawarte w art. 33 ust. 1 Karty, według którego nauczycielom przysługuje dodatek za wysługę lat wypłacany poczynając „od czwartego roku pracy” dotyczy zatrudnienia na jakimkolwiek stanowisku i w jakimkolwiek charakterze, jeśli tylko wymiar czasu pracy nie jest niższy od połowy etatu.

Kasację od powyższego wyroku złożyła strona pozwana i zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 33 ust. 1 w związku z art. 33 ust. 3 Karty Nauczyciela - wyrażające się w przyjęciu, że powodowi przysługuje dodatek za wysługę lat. Poza tym podniosła naruszenie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o

zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 19, poz. 239 ze zm.), przez przyjęcie, iż prawo do dodatku za wysługę stanowi prawo nabyte powoda. W ocenie skarżącego, warunki od których zależy nabycie prawa do dodatku nie zostały uregulowane ani w art. 33 ust. 1 Karty Nauczyciela, ani w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad wynagradzania nauczycieli. Nadto, jego zdaniem, materie istotne z punktu widzenia obywateli mogą być regulowane wyłącznie w ustawie.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany dochodził zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa w całości przy jednoczesnym orzeczeniu o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na kasację, powód wniósł o jej oddalenie. W jego ocenie nie doszło do naruszenia prawa materialnego, ponieważ z językowej wykładni art. 33 Karty Nauczyciela w związku z § 18 rozporządzenia MEN jednoznacznie wynika, że przy ustalaniu prawa do dodatku za wysługę lat uwzględnia się również okresy wcześniejszego zatrudnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja podlega oddaleniu, ponieważ nie ma usprawiedliwionych podstaw. Na wstępie trzeba zauważyć, że kasacja w tej sprawie oparta została jedynie na podstawie wymienionej w art. 393¹ pkt 1 k.p.c., a więc na naruszeniu prawa materialnego, co ma ten skutek, że Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu sprawy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 393¹¹ k.p.c.), w tym ustaleniem, że powód do dnia 25 października 1999 r. legitymował się stażem pracy przenoszącym 15 lat i 8 miesięcy.

Istota problemu sprowadza się w zasadzie do ustalenia, czy wynikające z art. 33 ust. 1 Karty Nauczyciela prawo do dodatku za wysługę lat, przysługuje uprawnionemu „poczynając od czwartego roku pracy”, pod warunkiem, że owe lata przepracował w zawodzie nauczycielskim, czy też w każdym zawodzie, jeśli tylko obowiązujący wymiar czasu pracy nie był mniejszy od połowy etatu. Zgodnie z powoływanym przepisem, nauczycielom przysługuje dodatek za wysługę lat w wysokości 1% wynagrodzenia, wypłacany w okresach miesięcznych, poczynając od czwartego roku

pracy, z tym że dodatek ten nie może przekroczyć 20% wynagrodzenia zasadniczego. Zgodnie z ust. 3 art. 33 Karty Nauczyciela, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określa w drodze rozporządzenia, szczególne przypadki zaliczania okresów zatrudnienia oraz innych okresów uprawniających do dodatku za wysługę lat. Jest to rodzaj normy kompetencyjnej, przekazującej wskazanemu podmiotowi prawotwórcze uprawnienia do stanowienia norm generalnych i abstrakcyjnych. Przypadki uznawania okresów zatrudnienia oraz innych okresów uprawniających do dodatku za wysługę lat pozostawione zostały zatem w gestii ministra, co skądinąd - wbrew odmiennym twierdzeniom kasacji - nie stoi w sprzeczności z treścią art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Skarżący nie zauważył bowiem, że ustawa zasadnicza weszła w życie z dniem 17 października 1997 r., a zatem po wydaniu przedmiotowego rozporządzenia (19 marca 1997 r.). Nawet gdyby hipotetycznie przyjąć istnienie niezgodności treści jego postanowień z Konstytucją RP, to pozostawało ono w mocy na podstawie jej art. 241 ust. 6, wyrażającego jedynie prawny obowiązek zastąpienia dotychczasowych przepisów wykonawczych przepisami nowymi. Warto także podkreślić, że wydane w dniu 11 maja 2000 r. rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, sposobu obliczania wysokości stawki wynagrodzenia zasadniczego za jedną godzinę przeliczeniową, wykazu stanowisk oraz dodatkowych zadań i zajęć uprawniających do dodatku funkcyjnego, ogólnych warunków przyznawania dodatku motywacyjnego, wykazu trudnych i uciążliwych warunków pracy stanowiących podstawę przyznania dodatku za warunki pracy oraz szczególnych przypadków zaliczania okresów zatrudnienia i innych okresów uprawniających do dodatku za wysługę lat (Dz.U. nr 39, poz. 455) zagadnienie to uregulowało podobnie. Ocena nabycia przez powoda uprawnień do dodatku za wysługę lat powinna być zatem - na co słusznie wskazały Sądy obu instancji - dokonywana w oparciu o art. 33 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela w związku z § 18 rozporządzenia MEN z 1997 r., stanowiącym, że do okresów pracy uprawniających do dodatku za staż pracy wlicza się okresy poprzedniego zatrudnienia we wszystkich zakładach pracy bez względu na sposób ustania stosunku pracy.

Norma prawna zrekonstruowana wyłącznie w oparciu o przepis art. 33 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela byłaby ułomna. Teksty prawne wyjątkowo tylko formułują w pełni rozwinięte normy postępowania, pozwalające określić zakres ich stosowania i normowania. Stąd też powstaje potrzeba ustalenia dyrektyw postępowania w oparciu

o interpretacyjne, czy też inferencyjne reguły wyjaśniania tekstu prawnego. Rację miałyby zatem skarżący jedynie w sytuacji, w której ustawodawca nie ustanowiłby dla ministra żadnego upoważnienia. Wówczas należałoby uznać, że sformułowanie „od czwartego roku pracy” należałoby rozumieć jako „pracy nauczycielskiej”. Tymczasem odmienne uregulowanie tego zagadnienie w akcie o randze rozporządzenia, będącym zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji RP również źródłem prawa, prowadzi do konieczności uwzględniania w okresach uprawniających do dodatku, również okresów poprzedniego zatrudnienia i uwzględniania ich w stażu, od którego zależy nabycie prawa do tego składnika wynagrodzenia. Za taką interpretacją przedmiotowych regulacji przemawia zarówno historyczna wykładnia omawianych regulacji, jak i orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 6 czerwca 1986 r., I PR 3/86, OSNCP 1987 nr 1, poz. 19). Począwszy od obowiązywania zarządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 2 marca 1982 r. [...] w sprawie szczególnych wypadków zaliczania okresów zatrudnienia uprawniających nauczycieli do dodatków za wysługę lat oraz ogólnych zasad wypłacania dodatków (Dz.Urz. MOiW Nr 4, poz. 30), przesłanki nabycia prawa do dodatku za wysługę lat nie uległy zasadniczej zmianie i w istocie opierały się (i nadal się opierają) na swoistym uprzywilejowaniu nauczycieli, wyrażającym się w przyznaniu uprawnienia do dodatku za wysługę lat nie tylko z tytułu wykonywania pracy w tym charakterze. Stąd też sformułowanie „od czwartego roku pracy” dotyczy nie tylko pracy nauczycielskiej, ale pracy w ogóle, jeśli tylko mieści się ona w ramach, wynikających z rozporządzenia wykonawczego, choćby pracownik zatrudniony był w zawodzie nauczyciela krócej niż cztery lata. Odmienna interpretacja przedmiotowych norm prawnych podważałaby - jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy - zakres i treść ustawowej delegacji, zawartej w art. 33 ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela, jak również prowadziłaby do odmówienia wydanemu rozporządzeniu charakteru źródła prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====